

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อดิปรายผล และเสนอแนะ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียน ผู้วิจัยเลือกศึกษาปัจจัย 4 ปัจจัย ดังนี้ แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การเสริมแรงและการคบเพื่อน ทศนคติต่อการป้องกันการเสพยาบ้า กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 10 โรงเรียน สังกัดสำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชลบุรี 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนพานทอง สถานูปถัมภ์ โรงเรียนบ่อทองวงษ์จันทร์วิทยา โรงเรียนคลองก้อยยิ่งวิทยา โรงเรียนหัวถนนวิทยา โรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชลบุรี 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 14 โรงเรียนวัดห้วยยาง โรงเรียนบ้านหนองจีน โรงเรียนชุมชนบ้านสวนอุดมวิทยา โรงเรียนสวนป่าเขาชะอางค์ จำนวน 366 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ความแปรปรวน (Oneway Analysis of Variance) และการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient)

5.1 สรุปผลการวิจัย

บทผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปเป็นประเด็นสำคัญได้ ดังนี้

5.1.1 สภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 51.1) และเป็นหญิง (ร้อยละ 48.9) และอายุ 14 ปี (ร้อยละ 34.4) เป็นเด็กชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 (ร้อยละ 35.5) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (ร้อยละ 34.4) โดยสถานภาพการสมรสของบิดามารดาส่วนใหญ่อยู่ร่วมกัน (ร้อยละ 71.3) และถึงแก่กรรมหรือแยกทางกัน (ร้อยละ 21.6) นักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดา (ร้อยละ 64.2) อยู่กับมารดา (ร้อยละ 16.7) บิดามารดาเป็นผู้อบรมเลี้ยงดู (ร้อยละ 44.8) มารดาเป็นผู้อบรมเลี้ยงดู (ร้อยละ 35.2) บิดามารดามีความรักและผูกพันซึ่งกันและกันพอควร (ร้อยละ 50.8) มีความรักและผูกพันซึ่งกันและกันมาก (ร้อยละ 40.7) บุคคลภายในครอบครัวมีความรักและผูกพันซึ่งกันและกันพอควร (ร้อยละ 60.1) มีความรักและผูกพันซึ่งกันและกันมาก (ร้อยละ 33.6) เมื่อบิดามารดาเกิดการขัดแย้งกันจะปรึกษากันหรือด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน (ร้อยละ 54.7) หากรุนแรงจะถกเถียงโดยไม่ให้บุตรเห็น (ร้อยละ 25.1) ครอบครัวส่วนใหญ่มีฐานะพอกินพอใช้ถึงเหลือเก็บ (ร้อยละ 60.9) ฐานะพอกินพอใช้ไม่เหลือเก็บ (ร้อยละ 32.0) เด็กส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายเป็นรายวัน (ร้อยละ 96.5) โดยส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายวันละ 11 - 20 บาท (ร้อยละ 43.8) ได้วันละ 21 - 30 บาท (ร้อยละ 23.8) ค่าใช้จ่ายที่ได้รับนักเรียนส่วนใหญ่พอใช้ (ร้อยละ 76.0) เหลือใช้ (ร้อยละ 16.1)

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เพศ อายุ ชั้นเรียน ค่าใช้จ่าย สถานภาพ สมรสของบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลภายในครอบครัว บุคคลที่ให้การอบรมเลี้ยงดูนักเรียน บุคคลที่นักเรียนพักอาศัยอยู่ กับพฤติกรรมกรมการเสพติด ของนักเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดย นักเรียนเพศชาย อายุ 15 ปี อยู่ มัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับค่าใช้จ่ายมากถึงเหลือใช้ จะเป็นกลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสพติดสูง พบว่า เด็กที่บิดามารดาแต่งงานใหม่จะมีพฤติกรรมกรมการเสพติดสูง อีกทั้งเป็นเด็กที่บิดามารดามีความรัก และผูกพันห่างไกลกันน้อยรวมตลอดถึงบุคคลภายในครอบครัวมีความรักและผูกพันห่างไกลกัน น้อยเช่นกัน และพบว่าหากบิดามีส่วนในการให้การอบรมเลี้ยงดูและอยู่อาศัยด้วยกันเด็กจะทำให้ เด็กเสี่ยงต่อการเสพติดน้อยกว่า

5.1.2 แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู

ผลการศึกษาพบว่า เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วมากที่สุด รองลงมาเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบควบคุมน้อย และการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ ตามลำดับ

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วกว่าเด็กชั้นเรียนอื่น พบว่าหากบิดามารดามีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันรวมตลอดถึงบุคคลภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่ดีด้วย เด็กจะได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนควบคู่ไปกับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็ว ซึ่งมีผลต่อการไม่เสพติดของเด็ก และแม้ว่าเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบให้พึ่งตนเองเร็วจะได้รับค่าใช้จ่ายสูงกว่าก็ไม่เป็นผลทำให้เด็กมีพฤติกรรมเสพติด

5.1.3 การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม

ผลการศึกษาพบว่า เด็กนักเรียนมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าการกระทำตามผู้อื่นทำหรือผู้อื่นเห็นว่าดีและเกือบอยู่ในระดับการกระทำโดยเพราะเป็นหน้าที่ในสังคม

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กชั้นอื่น และพบต่อไปว่าเด็กที่เสพติดมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำกว่าเด็กที่ไม่เสพติด

5.1.4 การเสริมแรงและการคบเพื่อน

ผลการศึกษาเด็กที่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เสพติดพบว่า เด็กจะรู้จักคุ้นเคยกับกลุ่มเพื่อนในหมู่บ้านซึ่งเสพติดและเคยพบเห็นหรือทราบว่ามีผู้เสพติดในหมู่บ้าน

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กชาย อายุ 15 ปี อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เสพติดมาก ส่วนใหญ่เป็นเด็กที่บิดามารดาอยู่ร่วมกัน รองลงมาเป็นเด็กที่บิดามารดาแยกกันอยู่เพราะหน้าที่การงาน และพบว่าเด็กกลุ่มนี้ความสัมพันธ์ของบิดามารดารวมทั้งความสัมพันธ์ของบุคคลภายในครอบครัวไม่ดี

ผลการศึกษารายอมรับผลเสียเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเสพติดของเด็ พบว่า เด็กมีการยอมรับผลเสียเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเสพติด

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กหญิงมีการยอมรับผลเสียเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเสพติดมากกว่าเด็กชาย

ผลการศึกษาคำวรู้เกี่ยวกับบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษของนักเรียน พบว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษก่อนข้างคี่

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กหญิง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความรู้เกี่ยวกับบทกำหนดโทษตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษสูงกว่าเด็กชาย และเด็กในชั้นเรียนอื่น

ผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมกาเกี่ยวข้องกับกาเสพติดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน พบว่า เด็กบางส่วนมีญาติ ที่ น้องและเพื่อนใช้ยาเสพติด

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กชาย อายุ 15 ปี อยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นเด็กที่บิดามารดาแต่งงานใหม่ จะมีพฤติกรรมกาพบเห็นและเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีพฤติกรรมกาพบเห็นและเกี่ยวข้องกับกาใช้ยาเสพติดสูง

5.1.5 ทักษะคิดต่อการเสพติด

ผลการศึกษาทักษะคิดเกี่ยวกับยาเสพติด ภัยหรือผลร้ายของยาสูบ พบว่า เด็กมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ภัยหรือผลร้ายของยาสูบก่อนข้างคี่

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กหญิงมีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ภัยหรือผลร้ายของยาสูบมากกว่าเด็กชาย

ผลการศึกษาทักษะคิดต่อการเสพติด พบว่า เด็กมีทักษะคิดต่อการเสพติดก่อนข้างคี่

เมื่อจำแนกความแตกต่างระหว่างปัจจัยทางชีวสังคม พบว่า เด็กหญิงมีทักษะคิดต่อการเสพติดมากกว่าเด็กชาย

5.1.6 ความสัมพันธ์ของปัจจัยทั่วไป การอบรมเลี้ยงดู การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การเสริมแรงและการคบเพื่อน ความรู้และความรู้สึกเกี่ยวกับการเสพติด กับพฤติกรรมกาป้องกันกาเสพติด

ผลการศึกษาพบว่า เมื่อทดสอบความสัมพันธ์และวิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างตัวแปรอิสระ แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู 5 แบบแผน การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การเสริมแรงและการคบเพื่อน ทักษะคิดต่อการป้องกันกาเสพติด พบว่า การอบรมเลี้ยงดู 2 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบให้พึ่งตนเองเร็ว การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม การเสริมแรง

และการคบเพื่อน 2 เรื่อง คือ ความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เสพยาบ้า และความสัมพันธ์กับบุคคลที่มีพฤติกรรมการพบเห็นและเกี่ยวข้องกับการเสพยาเสพติด ทศนคติต่อการเสพยาบ้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

5.2 อธิบายผล

ผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์กับการเสพยาบ้า ผู้วิจัยได้อภิปรายผลต่อไปนี้

ลักษณะด้านชีวสังคมและครอบครัวของเด็ก

เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดชลบุรีส่วนใหญ่เป็นเด็กผู้หญิงอายุระหว่าง 13 - 15 ปี สถานภาพของบิดามารดาซึ่งอยู่ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ เด็กนักเรียนส่วนใหญ่พักอาศัยอยู่กับบิดามารดาและบิดามารดาเป็นผู้ให้การอบรมเลี้ยงดู บิดามารดาของเด็กนักเรียนมีความรักและผูกพันซึ่ง ห่วงใยกันพอควรและเมื่อบิดามารดาเกิดการขัดแย้งกันส่วนใหญ่จะ ใช้การปรึกษาหารือด้วยความเห็นอกเห็นใจกัน บุคคลภายในครอบครัวมีความรักและผูกพันซึ่ง ห่วงใยกันพอควร ครอบครัวส่วนใหญ่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจพอกินพอใช้ เด็กส่วนใหญ่ได้รับค่าใช้จ่ายเป็นรายวัน ๆ ละ 11 - 20 บาท ซึ่งส่วนใหญ่พอใช้ ในการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับพฤติกรรมการเสพยาบ้า พบว่า เด็กชายมีพฤติกรรมการเสพยาบ้าสูงกว่าเพศหญิง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นายแพทย์ฝน แสงสิงแก้ว และคณะ (2524) ได้สำรวจนักเรียนไทยศึกษาเสพยาเสพติด พบว่าในจำนวนที่ศึกษา มีนักเรียนชายถึงร้อยละ 94 นักเรียนหญิงร้อยละ 6 ส่วนสมนึก รอดประเสริฐ และคณะ (2523) ได้ทำการสำรวจเยาวชนเสพยาเสพติด ที่มาขอรับการสงเคราะห์ให้เลิกเสพยา ระหว่าง พ.ศ .2520 - 2521 รายงานว่ามีคนใช้ชายถึงร้อยละ 96 เป็นหญิงเพียงร้อยละ 4 จากการศึกษาวิจัยในต่างประเทศได้นำมาแสดงถึงเหตุแห่งการที่เด็กชายใช้ยาเสพยาเสพติดมากกว่าเด็กหญิง (Hilgard et al., 1971) อ้างจาก Douvan & Adelson, 1966) พบว่า เด็กหญิงมีความขัดแย้งกับบิดามารดาน้อยกว่าเด็กชาย การที่วัยรุ่นหญิงมีปัญหาดังกล่าวน้อยกว่าวัยรุ่นชายก็เนื่องด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก เด็กหญิงทุกระดับอายุ มีแนวโน้มที่จะเชื่อฟังและปฏิบัติตามมากกว่าเด็กชาย สังคมมีความคาดหวังว่า เด็กหญิงควรประพฤติตนอย่างไรจึงจะเป็นที่ยอมรับของสังคม และอาจเป็นไปได้ว่า เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันมาตั้งแต่เกิด ประการที่สอง ในระยะวัยรุ่น เด็กหญิงมีแรงขับทางเพศน้อยกว่าเด็กชาย และเด็กหญิงมีความต้องการแสดงอาการต่อต้านในเหตุการณ์เกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศน้อยกว่าเด็กชาย ประการสุดท้าย สังคมยอมรับให้เพศชายอิสระ และแสดงความเก่งกล้าได้ เพราะฉะนั้นเด็กชายจึงมักแสดงออกด้วยการต่อต้านการควบคุมของบิดามารดา

ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ไม่ดีเป็นสาเหตุหนึ่งของการติดยาบ้าของเด็ก แคนเดล (Kandel, 1974) ได้ชี้ให้เห็นว่า การใช้ยาเสพติดมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการที่วัยรุ่นห่างเหินบิดามารดา หรือมีโอกาสนใกล้ชิดเพื่อนอยู่เนือง ๆ ทั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของแพทย์หญิง สมศิริ เลาพานนท์ (2525) ที่รายงานว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองของผู้ป่วยที่มารับการบำบัดรักษา ยาเสพติด ไม่มีความใกล้ชิดกับบุตรหลานของตน เพราะฉะนั้นเวลาผู้ป่วยมีปัญหา ส่วนใหญ่จะคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง (ร้อยละ 50) และปรึกษาเพื่อน (ร้อยละ 26) มากกว่าปรึกษาบิดามารดาหรือผู้ปกครอง ญาติ และลินแตรน ได้ประมวณงานวิจัยของ บลัม และคณะ (Watson & Lindgren, 1979 อ้างจาก Blum et al., 1973) ซึ่งได้ศึกษาเปรียบเทียบวัยรุ่นจากครอบครัวอเมริกันผิวขาวชั้นกลาง ระหว่างกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเสพติดสูงขาดความรักและการสนับสนุนจากครอบครัว ไม่รู้จักควบคุมตนเอง มีความสัมพันธ์กับครอบครัวน้อย ซึ่งตรงข้ามกับกลุ่มที่เสี่ยงต่อการเสติดน้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศิริพร เกษบุรัมย์ (2519) ซึ่งศึกษาสภาพครอบครัวของเด็กวัยรุ่นที่ติดยาเสพติด ซึ่งเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นวัยรุ่นอายุ 13 - 18 ปี ซึ่งติดยาเสพติดมากที่สุด มักมาจากครอบครัวที่มีสมาชิก 4 - 8 คน ซึ่งนับว่าเป็นครอบครัวใหญ่ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวไม่ดีต่อกัน

จากการวิจัยพบว่า การที่บิดามีส่วนในการอบรมเลี้ยงดูและพักอาศัยอยู่กับเด็กด้วย จะส่งผลให้เด็กมีโอกาสเสี่ยงต่อการเสติดยาบ้า สอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ ฮอฟฟ์แมน (Hoffman, 1971) พบว่าการเทียบเคียงบิดามารดาที่เป็นเพศเดียวกันมีอิทธิพลมากในการเทียบเคียงของเด็กชาย จากครอบครัวที่มีฐานะปานกลาง และตัวแปรที่สำคัญซึ่งตัวแปรหนึ่งในการเทียบเคียงนี้ก็คือ ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการเทียบเคียงของเด็กชายกับบิดา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ มัลลิสัน (Hoffman, 1971 อ้างจาก Mullison, 1969) ที่พบว่า ความพอใจในบทบาททางเพศที่เหมาะสม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเทียบเคียงบิดาของเด็กชาย แต่ไม่สัมพันธ์กับการเทียบเคียงมารดา ไม่ว่าจะเป็เด็กเพศใดก็ตาม และผลงานวิจัยของ แอทซ์ และ รอดเตอร์ (Hoffman, 1971 อ้างจาก Katz & Rotter, 1969) ก็พบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างการเทียบเคียงบิดากับความสัมพันธ์ส่วนบุคคลระหว่างบิดาและบุตรชาย แต่ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างมารดากับการเทียบเคียงของเด็ก ไม่ว่าจะเป็เพศใดก็ตาม ฮอฟฟ์แมน (Hoffman, 1963) ได้กล่าวบทบาทของบิดาไว้ว่า ถึงแม้บิดาจะไม่มีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูบุตรในวัยเด็กเช่นมารดา แต่จากการวิจัยหลายเรื่องที่ฮอฟฟ์แมนได้ประมวณไว้ ก็พบว่าบิดามีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการด้านทานสิ่งขั้วๆในวัยเด็กโต โดยเฉพาะต่อบุตรชาย ทั้งนี้เพราะเด็กวัยนี้มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา เจริญถึงขั้นมีวุฒิภาวะสูงพอที่การอบรมของบิดาจะมีผลดีต่อบุตรชาย ในการควบคุมตนเอง จึงเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความด้านทานอิทธิพลภายนอกที่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ในด้านจริยธรรม

แบบแผนการอบรมเลี้ยงดู

แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของเด็ก โดยเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของเด็ก พบว่า กลุ่มเด็กที่มีพฤติกรรมเสพยาบ้าเป็นเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์น้อย การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการปฏิบัติของบิดามารดาต่อบุตรด้วยการให้ความรัก เอาใจใส่ดูแลทุกข์สุข และช่วยแก้ปัญหาแก่ลูกแล้ว การอบรมเลี้ยงดูวิธีนี้ยังหมายถึงกริยาใช้เหตุผล และการจะไม่รัก เมื่อเด็กไม่เชื่อฟัง บางครั้งบิดามารดาอาจแสดงอาการกิริยาบางอย่างที่ทำให้เด็กเกิดความรู้สึกว่าการอบรมเลี้ยงดูมีความเกี่ยวข้องกับบุตรอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการวางพื้นฐานทางจริยธรรมแก่เด็กได้ การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผล เป็นวิธีอบรมเด็กโดยการอธิบายพร้อมทั้งชี้แจงเหตุผลให้เด็กเข้าใจว่า พฤติกรรมใดเด็กควรกระทำ และพฤติกรรมใดเด็กไม่ควรกระทำ ดังนั้น จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการใช้เหตุผล ก็เพื่อเป็นการชี้แนะให้เด็กประพฤติตนเหมาะสม และเข้าใจถึงผลของการกระทำของตนว่าจะเกิดผลดีหรือเกิดผลเสียหายนั่นเองและต่อผู้อื่นอย่างไร รวมทั้งมีการลงโทษและให้รางวัลที่เหมาะสมกับพฤติกรรมของเด็ก (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2528) การอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากยังมีความสัมพันธ์อย่างเชื่อมั่น ได้กับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนวัยรุ่นอีกด้วย (ดวงเดือน พันธุมนาวิน และคณะ 2520) ดังนั้นจึงสามารถพยากรณ์ได้ว่าหากใช้การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนควบคู่กับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลจะเป็นแนวทางป้องกันการเสพยาบ้าของเด็กนักเรียนในช่วงวัยนี้ได้

การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม ในการทดสอบความสัมพันธ์ของการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียน พบว่า นักเรียนที่มีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำจะมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า โดยนักเรียนหญิงมีระดับการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในต่างประเทศ วาสสัน และแมรี่ (Wasson & Mary, 1995) ได้ศึกษาการใช้ยาเสพติดและการเห็นคุณค่าในตนเองโดยกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่น อายุ 13 - 18 ปี จำนวน 119 คน พบว่า วัยรุ่นที่เสพยาเสพติดมีการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำกว่าวัยรุ่นที่ไม่เสพยาเสพติด

บาร์อน (Baron, 1994) พบว่า การเห็นคุณค่าในตนเองต่ำเป็นคุณลักษณะอย่างหนึ่งของคนที่เสพยาเสพติด วัยรุ่นที่ไม่สามารถเอาชนะความรู้สึกนี้จะหันไปใช้ยาเสพติดเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเองต่ำ เช่นเดียวกับการศึกษาของมิลค์แมน และฟรอสช์ (Milkman & Frosch, cited in Brehm et al., 1992) พบว่า การเลือกเสพยาเสพติดนั้นก็เพื่อกระตุ้นความรู้สึกการเห็นคุณค่าในตนเอง และกล้าเผชิญสิ่งแวดล้อมรอบตัว

การเสริมแรงและการคบเพื่อน จากการศึกษาพบว่าความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เสพยาบ้า และพฤติกรรมการพบเห็นและเกี่ยวข้องกับกาเสพติดของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเสพยาบ้าของนักเรียน กลุ่มเพื่อนและเพื่อน มีความหมายที่สำคัญซึ่งต่อการพัฒนาทางสังคมของบุคคลวัยรุ่นมาก เพราะวัยนี้มีความสนใจในการผูกมิตรทำ ๆ กับการทะเลาะวิวาท วัยรุ่นมักเลือกคบเพื่อนตามความพอใจของตนมากกว่าจะใช้เหตุผล ระยะวัยรุ่นจะเป็นช่วงระยะที่มีความขัดแย้งระหว่างบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เพราะฉะนั้น เพื่อนที่บุคคลวัยรุ่นชอบมากที่สุด ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนที่ดีหรือไม่ดีก็ตาม อาจกลายเป็นที่ปรึกษาแทนบิดามารดา หรือผู้ปกครองได้ (เอกสารการสอนชุดวิชา : พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม หน่วยที่ 1 - 7, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527) ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ เคปแลนและมาร์ติน (Kaplan & Martin, 1984) พบว่าการที่เด็กเข้าร่วมกลุ่มวัยรุ่นเพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน อาจนำไปสู่การหาประสบการณ์ที่เสี่ยงอันตรายได้ เช่น ทดลองสารเสพติดชิ้นแรก ๆ เพื่อให้มีค่านิยมเหมือนกับเพื่อน คือ ชอบหาประสบการณ์ใหม่ ๆ หรือชอบการเสี่ยงอันตราย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอีกหลายคน แคนเดล (Kandel, 1974) พฤติกรรมของเพื่อนเป็นปัจจัยสำคัญในการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นนอกจากนี้การใช้ยาเสพติดยังมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการที่วัยรุ่นห่างเหินจากบิดามารดา ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลาวเอร์ (Kandel, 1974 อ้างจาก Lavenhar, 1792) ซึ่งรายงานว่าการใช้ยาเสพติดของเพื่อนสนิทเป็นตัวแปรตัวเดียวที่สำคัญที่สุด

เบอร์แมน (Berman & Ernest, 1993) พบว่าเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการทำมาหาการใช้ยาเสพติด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคิมเมล และเออร์วิง (Kimmel & Irving, 1995) ซึ่งพบว่า การใช้ยาเสพติดในวัยรุ่นขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ของเพื่อนวัยรุ่น โดยมีเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดมากเท่าใด มีความใกล้ชิดกับเพื่อน และได้รับการยอมรับจากเพื่อนที่ใช้ยาเสพติดมากเท่าใดวัยรุ่นก็จะมีการใช้ยาเสพติดมากเท่านั้น

ซึ่งผลการศึกษาวิจัยยังสอดคล้องกับงานวิจัยในประเทศ รัตนพันธ์ หาทิพันธ์ (2539) ศึกษาหาพฤติกรรมการใช้ยาบ้าของนักศึกษา : กรณีศึกษานักศึกษาวิทยาลัยเกษตรกรรมและวิทยาลัยเทคนิค ในภาคกลางสังกัดกรมอาชีวศึกษา จำนวน 1,629 คน พบว่า นักศึกษาที่มีสมาคมกับเพื่อนสนิทที่ใช้ยาบ้ามีแนวโน้มที่จะใช้ยาบ้าสูงกว่านักศึกษาที่ไม่สมาคมกับเพื่อนที่ใช้ยาบ้า สอดคล้องกับผลการวิจัยของตระกูลไทย ฉายแมน (2539) พบว่า นักเรียนที่มีการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนจะมีแนวโน้มของความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนสูง และในทางกลับกันนักเรียนที่มีการคล้อยตามกลุ่มเพื่อนในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนต่ำจะมีแนวโน้มของความตั้งใจในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันตนเองจากสารแอมเฟตามีนต่ำ นอกจากนี้ วรรณมา ทิมะภรณ์ (2534) ยังพบว่า ในสถานการณ์ที่เยาวชนสามารถหาหาเสพติดได้ง่ายหรืออาศัยใกล้แหล่งค้ายาเสพติด โอกาสที่ทำให้เยาวชนทดลองเสพยาก็เป็นไปได้ง่าย เพราะในวัยนี้มีความคิดคะนอง มีความอยากรู้อยากเห็น

จึงมีโอกาสดึกษาได้ง่าย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรักซ้อน รัตน์วิจิตต์เวช (2538) พบว่า การที่
 ยาเสพติดสามารถหาได้ง่ายทำให้มีการเสพยาเพิ่มขึ้น ผู้เสพยาจึงทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งยาเสพติด
 เพื่อสนองความต้องการที่เพิ่มขึ้น

ทัศนคติต่อกรยาเสพติด ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติเกี่ยวกับยาเสพติด ภัยหรือผล
 ร้ายของยาบ้า และความรู้สึกล่อต้อนด้านการเสพยาบ้า มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรยาเสพติดของ
 นักเรียน โดยพบว่าเด็กที่มีความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ภัยหรือผลร้ายของยาบ้ามากจะไม่เสพยาบ้า
 และพบว่าเด็กที่มีความรู้สึกล่อต้อนด้านการเสพยาบ้ามากจะไม่เสพยาบ้า ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ
 สมชาย มหาวินสุ และคณะ (2538) พบว่า ผู้ที่ติดยาบ้ามีทัศนคติที่ดีต่อยาบ้า โดยเชื่อว่ายาบ้าเป็นยา
 ที่มีประโยชน์สามารถทำให้ทำงานได้มากขึ้น

สอดคล้องกับงานวิจัย ในต่างประเทศ บรูค (Book, 1996) ได้ศึกษาการเสพยาเสพติด
 และทัศนคติที่มีต่อยาเสพติด ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายประเทศอิสราเอล พบว่า เด็กนักเรียน
 อายุ 16 - 17 ปีที่เสพยาเสพติดมีความรู้ในเรื่องยาเสพติดดีกว่าเพื่อนที่ไม่เคยเสพยา และมี
 ทัศนคติที่ดีต่อการเสพยาเสพติดมากกว่าเพื่อนที่ไม่เคยเสพยา สอดคล้องกับงานวิจัยของเรน และคณะ
 (Chen et al., 1995) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อการใช้อาอมเฟตามีนและรูปแบบของ
 พฤติกรรมในเด็กนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า ถ้ามีการแพร่ระบาดของอาอมเฟตามีน ความเชื่อเกี่ยว
 กับการใช้อาอมเฟตามีน และความรุนแรงของการมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนจะเป็นตัวแปรสำคัญในการ
 ทำนายการใช้อาอมเฟตามีนในนักเรียน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมกรยาเสพติด :
 ศึกษากรณีนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชลบุรี ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะเพื่อประโยชน์ต่อ
 บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กให้เป็นบุคคลากรที่มีคุณค่าต่อสังคมไทย รอดพ้น
 จากภัยของยาบ้าที่กำลังเป็นปัญหาทวีความรุนแรงขึ้นทุกขณะ สรุปได้ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะระดับครอบครัว

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวที่ไม่ดีเป็นสาเหตุหนึ่งของ
 การเสพยาบ้าในเด็กนักเรียน ดังนั้น จึงเป็นการจำเป็นที่บิดามารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลภายใน
 ครอบครัวควรที่จะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน มอบความรักความห่วงใย ผูกพัน อบอุ่นต่อกัน
 เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันการเสพยาบ้าแก่เด็ก ทั้งนี้ ควรที่จะ ได้มีการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างเด็กกับบิดา
 มารดาหรือผู้ปกครอง และบุคคลภายในครอบครัว

2. จากผลการวิจัยพบว่าครอบครัวที่แตกแยกแล้วบิดาหรือมารดาไปแต่งงานใหม่
 เด็กจะมีโอกาสเสพยาบ้าสูง และพบอีกว่าหากบิดาได้มีส่วนร่วมในการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรืออยู่กับ
 เด็กจะทำให้เด็กมีโอกาสเสี่ยงต่อการเสพยาบ้าน้อยลง ดังนั้น บิดามารดาควรที่จะมีความรักความอด
 ทนและอดกลั้นในการใช้ชีวิตคู่เพื่ออนาคตของลูก หากแม้ว่าไม่สามารถดำเนินชีวิตคู่ต่อไปได้ต้อง

แยกทางกันก็ควรที่จะครองคนต่อไปจนกว่าเด็กจะพ้นช่วงของวัยรุ่น เพื่อเด็กจะไม่เกิดความรู้สึกว่าตนถูกแย่งความรักความอบอุ่นไป ที่สำคัญบิดามีส่วนสำคัญต่อเด็กในการป้องกันการเสพยาบ้า ดังนั้น ผู้ที่เป็นบิดาควรที่จะมีสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อลูกให้มากที่สุด

3. จากผลการวิจัยพบว่า เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อยและการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลน้อย เด็กจะมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า จึงเป็นการสมควรที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองจะได้ศึกษาถึงแบบแผนการอบรมเลี้ยงดู และใช้แบบแผนการอบรมเลี้ยงดูให้เหมาะสมกับช่วงอายุของเด็ก โดยเด็กช่วงอายุ 13 - 16 ปี ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนมากควบคู่กับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้เหตุผลมากเพื่อเด็กจะได้มีพฤติกรรมการป้องกันการเสพยาบ้า

5.3.2 ข้อเสนอนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาพบว่า ความสัมพันธ์กับกลุ่มผู้เสพยาบ้าและการเกี่ยวข้องกับบุคคลที่มีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของนักเรียนสูงส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมการเสพยาบ้า ดังนั้นแล้วชุมชนควรที่จะมีส่วนร่วมในการทำสิ่งแวดล้อมให้ปราศจากแหล่งมั่วสุมขนานร่วมตลอดถึงการมีส่วนร่วมในการสอดส่องดูแลชุมชน โดยหากพบหรือทราบเบาะแสเกี่ยวกับยาบ้าให้แจ้งเบาะแสแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศูนย์รับแจ้งเบาะแสยาบ้าของกระทรวงมหาดไทยซึ่งตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอและจังหวัดทั่วประเทศ

จากการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับยาบ้าและความรู้สึกต่อต้านการเสพยาบ้ามีผลต่อพฤติกรรมการเสพยาบ้าในเด็กนักเรียน จึงควรที่จะมีการรณรงค์เผยแพร่ความรู้และทัศนคติต่อต้านการเสพยาบ้าให้แก่เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงภัย และผลร้ายของยาบ้าโดยใช้สื่อทางโทรทัศน์ และวิทยุ รวมตลอดถึงสื่อการเรียนการสอนในหลักสูตรการเรียนการสอนของนักเรียนนักศึกษา

5.3.3 ข้อเสนอนโยบายสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษาวิจัยเรื่องนี้ต่อไป โดยควรที่จะได้ศึกษาให้ครบวงจร เช่น ศึกษาถึงการเริ่มเสพยา ความรู้สึกเมื่อได้เสพยา จนถึงขั้นตอนการเลิกเสพยาบ้า

2. ควรจะได้ศึกษาถึงวงจรการแพร่ระบาดของยาบ้า ตั้งแต่วงจรการผลิต การลำเลียง การค้า ว่ามีลักษณะขบวนการอย่างไร และเหตุใดยาบ้าจึงแพร่ระบาดได้รวดเร็ว เพื่อประโยชน์ในการกำจัดการแพร่ระบาดที่กำลังเป็นปัญหาอยู่

3. การวิจัยเพื่อศึกษาพฤติกรรมในลักษณะนี้ควรจะใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ประกอบโดยเข้าไปสังเกตการณ์และสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เที่ยงตรงเป็นประโยชน์ต่อไป